

DIMENSIUNILE LIBERTĂȚII ÎN CREAȚIA LUI ANATOL DANILIȘIN

Maestru în arte, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, membru al Uniunii Internaționale a Artiștilor Plastici a UNESCO, a Uniunii Artiștilor Plastici din România; rezident la Cité Internationale des Arts, Paris în 2006 și 2008. Distincții: Premiul pentru pictură la Gala Premiilor Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, 2023 Premiul II la expoziția-concurs de arte plastice „Te salut, Chișinău!”, 2022; Premiul pentru caricatură la Festivalul de Umor Constantin Tănase, Vaslui, Romania, 2000; Premiul pentru Caricatură la Festivalul Național Umor, Gura Humorului, Romania, 1998; Premiul pentru ilustrație al revistei Basarabia, Chișinău, Republica Moldova, 1998; Premiul pentru Pictură, Galeria Avant Post, București, 1997, 1998 ș.a.

Anatol DANILIȘIN

Dimensiunile libertății în creația lui Anatol Danilișin

Rezumat. Acest articol este despre activitatea artistică și stilul lui Anatol Danilișin, un pictor din Republica Moldova care s-a afirmat în anii '90 ai secolului XX. Textul analizează contribuția sa la arta modernă și contemporană, evidențiind influențele curentelor suprematism, abstracționism și expresionism. Articolul descrie modul în care Danilișin și-a conturat un stil propriu, transmisiv din punct de vedere emoțional, explorând tensiunea și calmul în lucrările sale, precum în seria „Acalmie”. De asemenea, se discută experimentarea sa cu culoarea, textura, gestualitatea și compoziția, precum și explorarea art-obiectului prin combinații postmoderne și metafore vizuale. În ansamblu, articolul subliniază originalitatea și deschiderea artistului către inovație și provocări creative în arta contemporană națională. Contribuția sa semnificativă la valorificarea curentelor picturii alternative educă generațiile tinere în spiritul libertății.

Cuvinte-cheie: Anatol Danilișin, arta abstractă, abstracția lirică, suprematism, expresionism abstract, art obiect, centrul compozițional.

The Dimensions of Freedom in Anatol Danilișin's Art

Abstract. This article is about the artistic activity and style of Anatol Danilișin, a painter from the Republic of Moldova who emerged in the 1990s. The text analyzes his contribution to modern and contemporary art, highlighting influences from the movements of Suprematism, Abstractionism, and Expressionism. The article describes how Danilișin developed his own distinctive style, conveying a wide range of emotions, exploring tension and calm in his works, as seen in the series *Acalmie*. It also discusses his experimentation with color, texture, gestuality, and composition, as well as his exploration of the art-object through postmodern combinations and visual metaphors. Overall, the article emphasizes the artist's originality and openness to innovation and creative challenges in the national contemporary art scene. His significant contribution to the promotion of alternative painting movements educates younger generations in the spirit of freedom.

Keywords: Anatol Danilișin, abstract art, lyrical abstraction, suprematism, abstract expressionism, art object, the compositional focal point.

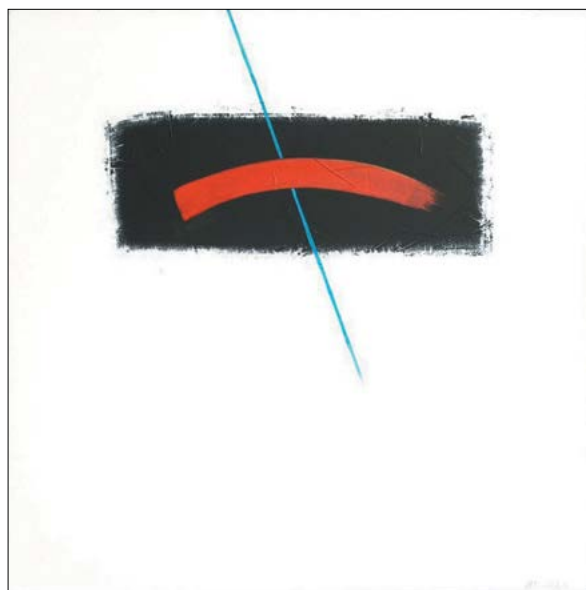
Anatol Danilișin este pictor de formare realistă la Școala medie republicană de arte plastice din Chișinău (1972–1979), clasa profesorilor Anatol Grigoraș, Nicolae Nedeașcov, Elena Bontea, Alexei Colîbneac și la Facultatea de Pictură și Grafică a Universității Pedagogice de Stat „I. Creangă” (1986–1992), clasa profesorului Ion Vatamanița. Își schimbă maniera stilistică influențat fiind de artistul plastic Andrei Sârbu, dar și de o viziune pe care a avut-o în anul 1992, în timpul participării la o tabără de creație la Vatra Dornei, transpusă apoi în prima sa lucrare abstractă [1]. Deși, revine uneori la peisaje figurative, întreaga sa creație se înscrie în curentele moderne și postmoderne – suprematism, constructivism, abstracționismului liric, expresionismul abstract, arte povera ș.a.

Apropiată suprematismului, pictura *Spațiu I* (2002; u/p, 80×80 cm) are fundalul de culoare albă reprezentând spațiul infinit. Lucrarea se apropie stilistic de lucrarea *Compoziție suprematistă* (1915) a artistului „spiritualului ascuns” Kazimir Malevici [2, p. 206]. Împrumutate de la curentul dat sunt formele bidimensionale și elementele compoziționale concepute în mai multe straturi. Spre deosebire de suprematiști, Anatol Danilișin optează pentru dreptunghiul negru cu marginile neregulate și forma roșie arcuită, specifică abstracționismului liric, care oferă dinamică compoziției. Autorul utilizează

ză elementul specific curentului constructivist – linia subțire diagonală de culoare azurie care traversează compoziția de sus în jos, tăind atât fondalul, cât și dreptunghiul negru. Dinamica compoziției este marcată și de contrastul cromatic.

Pictura *Spațiu II* (2002; u/p, 80×80 cm), realizată în același cheie stilistică și în gamă cromatică similară, propune o nouă relaționare între fondal, formă și linie. Dreptunghiul roșu cu marginile neregulate, amplasat pe fundal negru asemeni picturii lui Mark Rothko *Nr. 14* (1960; u/p, Collection SF MOMA), este străpuns de linia albă oblică subțire, întreruptă de forma azurie arcuită amplasată perpendicular. La fel ca în lucrarea precedentă, observăm influența curentelor constructivist, suprematism și al abstracționismului liric. În cele două lucrări, autorul experimentează vivacitatea culorilor pe fondal negru și alb, lucru despre care Wassily Kandinsky vorbește în studiul său teoretic: „fondalul alb tulbură sunetul oricărei culori aproape, iar unele se dizolvă cu totul și lasă în urma lor un sunet slab, debilitat”, iar cel negru „pe fondul căreia orice altă culoare, chiar și cea mai slabă sonor răsună mai puternic și mai precis” [3, p. 96].

Prin felul în care culoarea și forma devin mijloace directe de exprimare a trăirii interioare, lucrarea *Focar* (2002; u/p, 80×80 cm) se apropie de expresionismul abstract. Focarul

Spațiu I, 2002, ulei, pânză, 80×80 cm

Spațiu II, 2002, ulei, pânză, 80×80 cm

expus radiant de la galben, oranj-roșu până la brun ocupă întreg spațiul plastic al tabloului.

Călătorie în spațiu (2002; u/p, 80×80 cm) se încadrează în curentul abstracționismului liric, cu accente ale expresionismului abstract. Compoziția se desfășoară pe centrul spațiului plastic în care domină formele geometrice de nuanțe calde și care se estompează spre exterior. Galbenul intens cu nuanțări până la oranj deschis integrează centrul compozițional. Petele aplicate cu cuțitul de paletă și cu pensula apropie lucrarea de tehnica picturii gestuale.

Un limbaj vizual liric îl găsim în pictura *Arheologie* (2004; u/p, 80×80 cm), în care se evocă fragmente ale istoriei personale. Peisajul construit prin tratarea liberă a petelor rectangulare, transparente și suprapuse apropie lucrarea de abstracționismul liric. Spre deosebire de lucrările precedente, Anatol Danilișin invocă atmosfera în defavoarea formei.

Pătrat în spațiu (2004; u/p, 80×80 cm) se află la interferența mai multor curente artistice. Artistul plastic a fost inspirat de constructivismul geometric de la care a preluat forma centrului compozițional – pătratul –, pe care îl tratează liber. Gama cromatică se diversifică prin suprapuneri de culori care adaugă complexitate vizuală și accentuează profunzimea spațiului compozițional.

Seria de lucrări reprezentând starea de neliniște, tensiunea interioară a artistului sunt *Tensiuni recurente* (2000), *Zbucium* (2008), *Tensiune* (2008), *Descărcări de tensiuni* (2008), *Nebuloase tulburând acalmia* (2008), *Epicentrul tensiunilor* (2014), *Dezlănțuiri energetice II* (2016) etc. Tușele din centrul compoziției picturii *Tensiuni recurente* (2000; u/p, 70×60 cm) sugerează mișcare și profunzime. Atmosfera, în general introspectivă, este sugerată și de gama cromatică de la galben-verde la maro și alb. Dacă în această lucrare este pus accentul pe pensulațiile expresive intersectate care simbolizează confruntarea, atunci în pictura *Zbucium* (2008; u/p, 70×70 cm) acesta se deplasează pe introspecție, creând impresia unei stări meditative. Fondalul lucrării este difuz, doar forma luminoasă aplicată gestual domină pânza.

Cu lucrarea *Tensiune* (2008; u/p, 60×60 cm) este continuată tematica. Fondalul roșu obține maximă expresivitate odată cu utilizarea tușelor oranj, galben, verde și alb. În opinia lui Wassily Kandinsky „... culoarea roșie poate provoca o vibrație sufletească asemănătoare celei pricinuite de o flacăra, pentru că roșul este culoarea flăcării. Roșul cald acționează agitatoric, el poate crește până la punctul unei jene dureroase, poate și prin asemănarea lui cu sângele curgând. Astfel, această culoare trezește amintirea unui alt agent fizic, care exercită nemijlocit un efect neplăcut asupra sufletului” [3, p. 59]. În așa fel combinația de culori a lui Anatol Danilișin sugerează tensiunea anunțată în titlu. La fel ca în cazurile anterioare, artistul dispune centrul compozițional în regiunea centrală a spațiului plastic. Făcând parte din abstracționismul liric pictura *Descărcări de tensiuni* (2008; u/p, 60×60 cm) se deosebește de lucrarea anterioară, care era una dramatică, prin catharsis pictural. Renunțarea la energiile intense este sugerată de tonurile deschise și luminoase ale galbenului, dar și de fondalul cu multiple nuanțări albastre. Tușele accentuează verticalitatea compoziției, autorul renunțând la diagonale.

Către acalmie II (2014; u/p, 70×70 cm) se înscrie în registrul abstracționismului liric, prin care autorul reușește să transmită tranziția de la agitație spre liniște. Tonurile calde de ocru, auriu, roșcat evocă o stare de împăcare, pe când contrastul alb – stabilitate și claritate. Tușele păstoase din centrul compoziției sunt aplicate în variate direcții, sugerând neliniștea. Fondalul din jur devine estompat, conturând o zonă cu treceri line.

O altă serie de lucrări prin care Anatol Danilișin reușește să transmită echilibrul spiritual este *Acalmia* (2008; u/p, 60×60 cm). Pictura transmite starea de liniște, urmată unei perioade de agitație. Titlul este susținut de geometria fluidă a formelor și paleta restrânsă, dar contrastantă. Dominanta azurie, încadrată în pătrat, induce o atmosferă de meditație, care se află în opoziție cu accentele de roșu și violet din centrul lucrării, generând astfel un contrast expresiv care dinamizează întregul ansamblu.

Tușa roșie și violetă întrerupe statica, marcând prezența unei energii reținute. Gama cromatică aleasă se întâlnește în „iconografia creștină, mai ales în reprezentările înfruntării dintre Sfântul Gheorghe și balaur.” [4, p. 80]

Lucrarea este structurată pe un cadru pătrat, încadrat de jur-împrejur în pătrat de nuanțe albastru închis, accentul fiind pus pe dinamismul din centrul tabloului. Pictura se înscrie în curentul abstracționist, apropiindu-se de abstracția lirică, unde expresia cromatică prevalează elementelor figurative. Autorul recurge la mijloace plastice minimale pentru a reda mesajul contemplativ și dramatic.

Anatol Danilișin revine periodic la această serie de lucrări, astfel că, în anul 2014, realizează lucrarea *Acalmie V* (2014; u/p, 50×50 cm). Compoziția, ca și în cazul precedent, este dominată de culoarea albastră care este una dintre preferatele artistului. Nu în zadar autorul utilizează gama cromatică – „...albastrul a devenit cea mai pașnică și mai neutră dintre toate culorile, devenind o culoare internațională responsabilă pentru promovarea păcii și a înțelegerii între popoare” [5, p. 178].

Pictura *Acalmie III* (2014; u/p, 70×60 cm) este dominată de sfera amplasată în centru, compoziția fiind împărțită în două cadrane orizontale: cel superior albastru și cel de jos galben. Spațiul plastic este delimitat de dungă roșie și

neagră. Lucrarea este dominată de centrul compozițional – sfera/ soarele, care, la fel ca în arta populară românească, apare ca „axis mundi” [6], centru cosmologic, tăind câmpul ornamental în două părți, simbolizând cerul, pământul, iar dungile – raiul și infernul, prin care universul este ordonat și conectat. Sfera este redată prin textură și culori contrastante de galben-marou.

Echino (2018; colaj textil, pânză, tehnică mixtă, 100×90 cm) este un colaj textil în care pânzele suprapuse cu diverse texturi, cu margini franjurate simbolizează trecerea timpului. Atât pânza uzată utilizată de artist, cât și culorile naturale, apropie lucrarea de mișcarea italiană din anii '60 a secolului XX – *Arta povera*. Straturile suprapuse, tighelurile aplicate și ghemul maroniu din centrul compozițional, oferă tabloului maximă libertate expresivă.

La prima vedere, prin seria de lucrări *Recviem I* și *Recviem II*, artistul plastic revine la curentul suprematist. La fel ca adepții curentului, în lucrarea *Recviem I* (2018; acril, carton, 48×38 cm) Anatol Danilișin utilizează formele geometrice bidimensionale (cerc, triunghi, dreptunghi), symbolismul transcendent al culorii și minimalismul compozițional. Ceea ce îl deosebește de supremațiști este înlocuirea culorilor de bază cu auriul, argintiul și vișiniul, rămânând împrumutată doar culoarea neagră prin care adepții curentului reprezentau figura

Către acalmie II, 2014, ulei, pânză, 70×70 cm

Acalmie, 2008, ulei, pânză, 60×60 cm

centrală. Pentru a reda cele trei dimensiuni ale spațiului, autorul utilizează diferite tipuri de facturi, prin suprapunerea cărora obține efectul tridimensional. Compoziția îmbină aceste structuri abstracte cu simboluri arhetipale (cerul – eternitatea, triumghiul – divinitatea, dreptunghiul – poarta/altarul), încărcate de semnificații culturale profunde. Aceste forme platonice fundamentale nu sunt plasate în vid, ci sunt contextualizate prin referințe culturale locale: aurul, asociat tradiției bizantine și iconografiei sacre, devine un semn al luminii divine și al transcendenței, în timp ce titlul *Recviem* trimite explicit la tradiția religioasă a comemorării și la dimensiunea ritualică a artei.

Lucrarea *Recviem II* (2019; acril, pânză, 60×50 cm) continuă aceeași direcție abstract-simbolică, deosebindu-se prin compoziție statică. La fel ca în cazul precedent, aurul trimite la tradiția bizantină, la lumina divină și transcendența, iar triumghiul, la fel, cu vârful în sus, aduce o tensiune simbolică, fiind semnul „divinității, armoniei, proporției” [7, p. 382]. Contrastul cromatic și cel al facturii de la fundalul întunecat la centrul luminos semnifică trecerea de la obscuritate spre iluminare, evocând ideea de recviem ca proces de purificare spirituală.

Fără titlu (2008; artobiect, produse industriale reciclate, lemn, culoare, 50×21×90 cm) aparține curentului contemporan – arta asamblajului în care obiectele uzate capătă sensuri noi fiind integrate în context artistic. Compoziția poate fi interpretată ca o metaforă vizuală a existenței artistului, în care fiecare element simbolizează o parte din viață. Elementul central al lucrării este o pensulă uzată, amplasată vertical, roțițele din metal pot fi interpretate ca și căutarea eului artistic, iar cheile sunt „bilete” de intrare spre sufletul artistului, spre înțelegerea creației sale.

Un alt artobiect intitulat *Timpul zboară ca pana* (2008; artobiect, produse industriale reciclate, lemn, culoare, 50×21×10 cm) are ca bază scoarța de copac pe care sunt amplasate pendulul unui ceas de perete, semn al timpului trecător și o pană, simbol al fragilității, al trecerii rapide. În partea de jos sunt amplasate două pietre care

Răbufnire de lumină, 2019, acril, pânză, 130×130 cm

semnifică greutatea memoriei. Artistul pune în discuție o temă profund filosofică – trecerea timpului. Compoziția îmbină mai multe curente postmoderne arte povera, asamblaj etc.

Anatol Danilișin este un artist plastic profund, care ne transmite stări, emoții estetice deosebite. Artistul ne invită la contemplare, la dialog între privitor și pânză. Este un profesionist care își desfășoară activitatea în zona curentelor postmoderne, în compoziții modelând contrastul cromatic și tonal, tușele gestuale, factura. Contribuția sa semnificativă la valorificarea curentelor picturii alternative educă generațiile tinere în spiritul libertății.

Note și referințe bibliografice:

1. *Interviu cu pictorul Anatol Danilișin* [online]. [Accesat: 1.09.2025]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://point.md/ru/novosti/obschestvo/interviu-cu-pictorul-anatol-daniliin/>
2. Delcea, Ana Giulia. Conceptul de vid în arta modernă și contemporană. În: *Analele Banatului*, S.N., Arheologie Istorie, XXVI, 2018, p. 203-214.
3. Kandinsky, Vassily. *Spiritualul în artă*. București: Art, 2022, p. 96.
4. Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain. *Dicționar de simboluri*, vol. 1, A-D, p. 80.
5. Pastoureaux, Michel. *Albastru. Istoria unei culori fascinante*. București: For you, 2022, p. 178.
6. Antonescu, Romulus. *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești* [online]. [Accesat:

10.09.2025] <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Tradiationale-Romanesti-r-z.html>

7. Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain. *Dicționar de simboluri*, vol. 3, P-Z, p. 382.

*Articolul este elaborat în cadrul proiectului Stimularea excelenței cercetărilor științifice 2025–2026, 25.80012.0807.62SE „Arta ca formă excelentă de re-

prezentare a libertății: imaginea libertății în pictura și literatura din Republica Moldova”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

**Foto: Iurie Foca

Natalia PROCOP, dr., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Citation: Procop, N. The Dimensions of Freedom in Anatol Danilișin’s Art. In: *Dialogica. Cultural Studies and Literature Scientific Journal*, 2025, nr. 3, p. 125-134. <https://doi.org/10.59295/DIA.2025.3.15>

Publisher’s Note: Dialogica stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright:© 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Fără titlu, 2008, artobiect, produse industriale reciclate, lemn, culoare, 50×21×90 cm

Timpul zboară ca pana, 2008, artobiect, produse industriale reciclate, lemn, culoare, 50×21×10 cm

Cascadă, 2020, acril, pânză, 130×130 cm

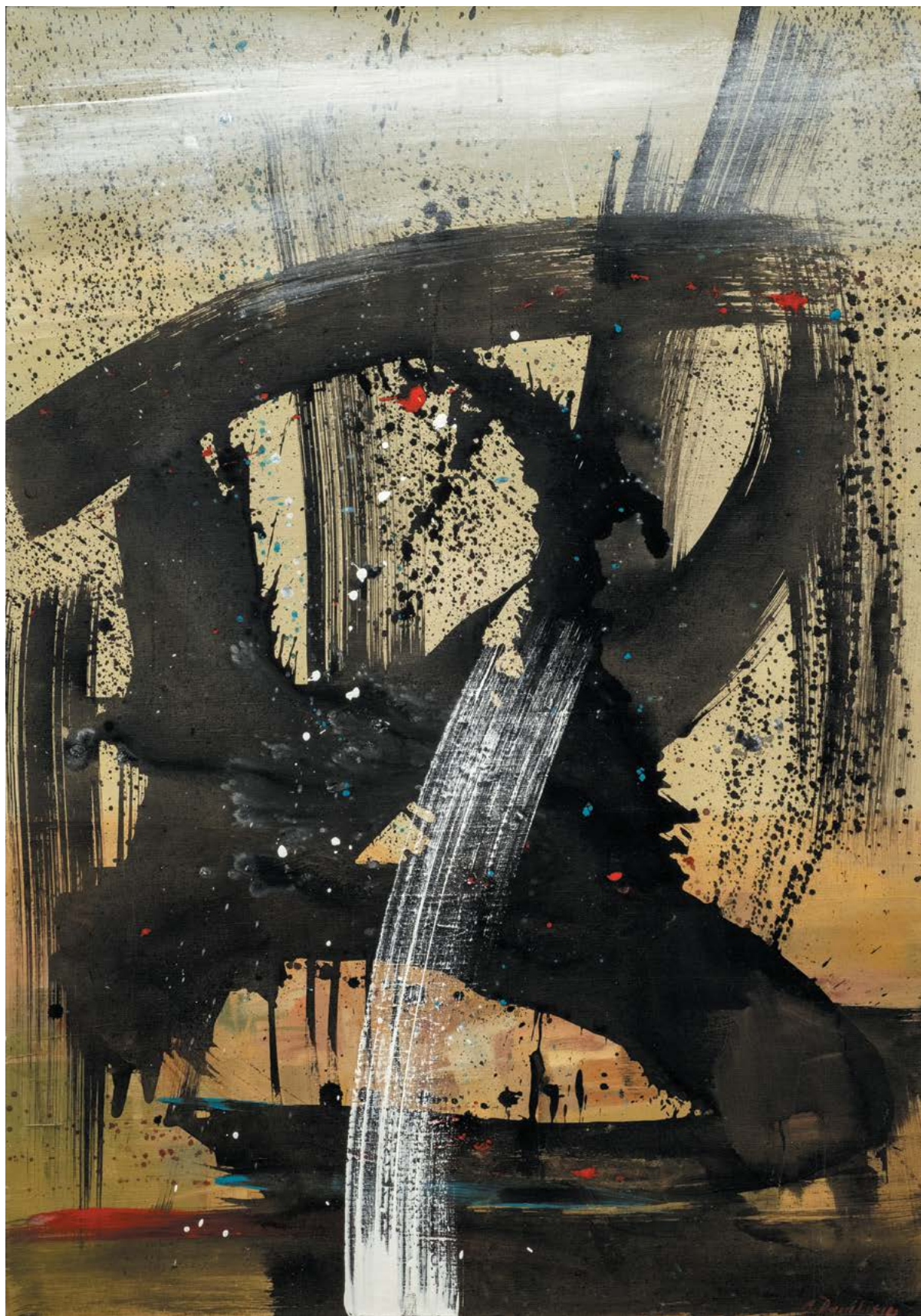
Plonjare în amurg, 2023, acril, pânză, 198×61 cm

Zbucium, 2024, acril, pânză, 60×60 cm

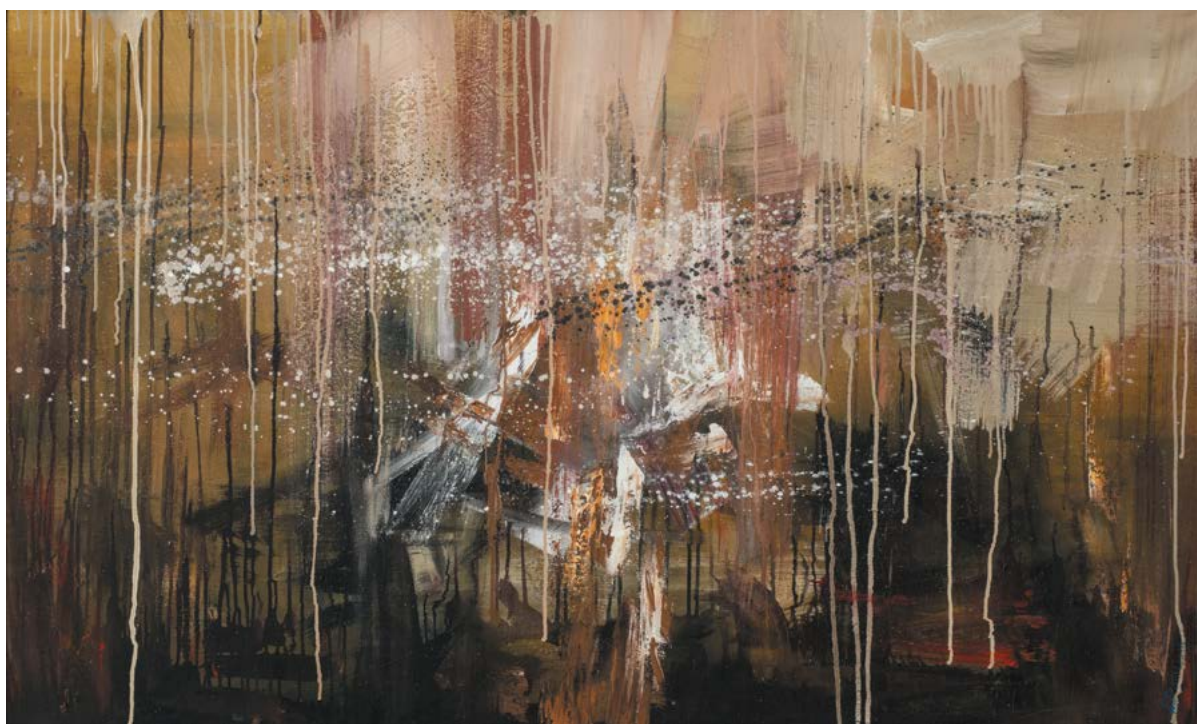
Peisaj, 2023, acril, pânză, 200×60 cm

Caligrafie, 2023, acril, pânză, 90×60 cm

Gestuslitate în spațiu, 2023, acril, pânză, 90×73 cm

Dialog în formare, 2022, acril, pânză, 95×155,5 cm